

Televizyon Dizilerinde Millî Kimliğin Yeniden Üretimi: Bir Popüler Kültür İncelemesi Olarak "Teşkilat" Dizisi¹

Zeynep Nihan BAKIR²
Gülten ADALI³

*
**

Öz

Televizyon dizileri, popüler kültürün önemli ürünlerinden biri olarak hem ekonomi politik hem de sosyolojik açıdan toplumsal süreçlerin yeniden üretiminde etkili bir araç işlevi görmektedir. Bu bağlamda diziler, bireylerin düşünce biçimlerini ve eylemlerini yönlendirmeye yönelik çeşitli söylemler, simgeler ve değerler aracılığıyla bir anlam evreni inşa ederken, aynı zamanda izleyiciyle ortak kültürel kodlar üzerinden bir uzlaşma zemini oluştururlar. Dizilerde sıklıkla yer verilen milliyetçilik, ulusalcılık ve tarih temaları, iletişimi kolaylaştıran millî unsurlar olarak işlev görmektedir ve bu yolla kolektif belleğin yeniden inşasına katkı sunmaktadır. Bu çalışmada, popüler kültür ürünü olan "Teşkilat" adlı televizyon dizisinde, izleyiciye aktarılan kutsallık, kahramanlık, başarı ve vatan sevgisi gibi değerlerin temsilleri analiz edilmiştir. Araştırmanın temel amacı, dizide yer alan ulusal ve millî kimlik inşasının nasıl yeniden üretildiğini ortaya koymaktır. Bu doğrultuda, 7 Mart 2021 tarihinde yayın hayatına başlayan ve hâlihazırda altıncı sezonu devam eden dizinin tüm sezonları incelenmiş; amaca uygun olarak seçilen sahnelerde yer alan görsel ve işitsel öğeler, anlatı biçimleri bağlamında betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Çalışmada, popüler kültür ile televizyon dizileri arasındaki ilişki tartışılmış ve dizideki ideolojik göstergelerin popüler kültürden beslendiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda, çalışma, medya aracılığıyla inşa edilen ' milliyetçilik' ve ' millî kimlik' gibi ideolojik söylemlerin televizyon dizileri aracılığıyla kitleselleştirilme ve yeniden üretim süreçlerini analiz ederek, bu alandaki literatüre katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Popüler kültür, Medya, Dizi, Milliyetçilik, Millî kimlik, Betimsel analiz.

¹ Bu çalışma, 19 - 20 Nisan 2025 tarihli 7. Uluslararası Akdeniz Bilimsel Araştırma ve İnovasyon Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuştur.

² Bağımsız araştırmacı, nihanzeynepbakir077@gmail.com, Orcid ID: 0000-0001-9989-2042.

³ Doç. Dr. Akdeniz Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Reklamcılık Bölümü, gultenadali@akdeniz.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-7068-4482.

* Bu çalışma intihal tespit yazılımlarıyla taranmış intihal tespit edilmemiştir.

** Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

*** Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen kurallara uyulmuştur.

The Reproduction Of National Identity In Television Series: The Series 'Teşkilat' As A Popular Culture Study

Abstract

Television series, as prominent products of popular culture, function as influential tools in the reproduction of social processes from both political economy and sociological perspectives. In this context, they construct a symbolic universe through various discourses, symbols, and values aimed at shaping individuals' ways of thinking and acting, while simultaneously establishing a consensus with the audience through shared cultural codes. The frequent inclusion of elements such as nationalism, patriotism, and historical themes in these series serves as a communicative foundation for national sentiments and contributes to the reconstruction of collective memory. This study focuses on the television series *Teşkilat*, examining representations of concepts such as sacredness, heroism, success, and love of homeland conveyed to the audience. The primary objective of the research is to analyze the reproduction of national and patriotic identity within this popular culture product. Accordingly, all episodes of the series, which first aired on March 7, 2021, and is currently in its fifth season, were reviewed. Selected scenes based on purposive sampling were analyzed through descriptive analysis, focusing on visual and auditory elements embedded in narrative structures. The study discusses the relationship between popular culture and television series, concluding that the ideological indicators featured in the series are shaped by popular culture. It is anticipated that this research will contribute to the field by revealing how ideologies and discourses such as "nationalism" and "national identity," constructed through media, are disseminated and popularized via television series.

Keywords: Popular culture, Media, Television serials, Nationalism, National identity, Descriptive analysis.

Giriş

Popüler kültür, toplumun farklı kesimlerinde belirli düşünme biçimlerinin, tutumların ve davranış kalıplarının oluşumunda etkili bir rol oynamakta; kitle iletişim araçları aracılığıyla bu olguları destekleyen kurgusal bir gerçeklik inşa etmektedir. Bu çerçevede, geniş toplumsal kesimlere hitap eden iletişim araçları, özellikle televizyon dizileri aracılığıyla sunulan içerikler, bireylerin algı, tutum ve davranışlarını etkileyerek onları dönüştüren kültürel eğlence formlarını üretmektedir. Schiller'in de belirttiği üzere; "Bu eğlence türlerinin hemen hiçbirinde en azından fiziksel anlamda katılımcılık olmadığı gibi, radyonun, televizyonunun ve sinemanın doğasında mevcut olan ve zihni uyusukluğa yol açan öğeler vardır" (Schiller, 1993, s. 51). Dizi içeriklerinde yer alan unsurlar, bir takım söylemler ve imgeler üzerinden kurgulanarak toplumda gereksinim duyulan ideolojik tutumların bireyler tarafından benimsenmesini sağlamaktadır. Bu anlamda belirli kültürel kodlar ve tarihsel kaynaklardan yararlanarak oluşturulan ve kurgulanan dizi içerikleri toplumsal hafızanın da yeniden üretilebilirliğini istenilen biçimde inşa etmektedir. Bu çalışmada televizyon dizilerinde kurgulanan istihbarat faaliyetlerinin temsillerinin bir örneği olarak *Teşkilat* dizisi ele alınmıştır. *Teşkilat* dizisinin içeriğindeki mesajlar, semboller ve görüntülerin oluşturduğu anlatı tekniğinin medya aracılığı ile nasıl kurgulandığı ve Millî İstihbarat Teşkilatı'nı konu alan dizinin sunuluş biçimi içerisinde izler kitleye nasıl bir imaj çizdiği incelenmiştir. Buradan hareketle araştırmanın amacı, *Teşkilat* adlı

diziyle, toplumu ve bireyleri oluşturan bir değer olan millî kimliğin, vatan sevgisinin medya tarafından nasıl yansıtıldığı ve izler kitleye yönelik olarak bilişsel ve duygusal tepkilerin yeniden üretilmesi bağlamında kimlik, toplumsal hafıza ve aidiyet kavramlarının popüler kültür aracı olarak yansımaları analiz etmektir. Kahramanlık, millî kimlik, vatan sevgisi gibi unsurların dizide ağırlıklı olarak ele alınmasının etkisi göz önünde bulundurulduğunda, dizinin taşıdığı görsel unsurların ve karakterler arasındaki ilişki biçimlerinin bireylerde milliyetçilik ve millî kimlik mevhumuna ilişkin kavramları yeniden ürettiği gözlenmiştir. Bu anlamda çalışma dizilerde milliyetçilik ve millî kimliğin vurgusunun ana tema olarak belirlendiği içeriklerde, yansıtılan olayların bazı kavramlar üzerinden yeniden şekillendirildiği göstermek ve bir ülkenin değeri olarak nitelendirilen ulus kimliğine ilişkin değerler bütününe, diziler aracılığı ile kullanıldığını göstermek açısından önemlidir.

1. Popüler Kültür ve Medya

Beşerî ve sosyal bilimler içerisinde tanımlanan en zor kavramlardan biri olan kültür, geleneksel tanımlar çerçevesinde bir toplumda düşünülmüş ve söylenmiş olanın en iyisini somutlaştıran bir nitelik taşımaktadır. Bununla birlikte, bir şeyler grubu (resimler, romanlar, televizyon programları, karikatürler) olmaktan öte bir uygulamalar grubu ya da bir süreç olarak da kültür, ayırt edici özelliği olan bir kavramdır (Hall, 2017, s. 8). Popüler kültür ürünlerinin gündelik hayat pratiklerinde, insan yaşamına ait her türlü eğlence etkinliklerinin kapitalist sistemin gereksinimlerini karşılamak amacıyla bireylere sunulan bir üretim ve dolaşım pratiği içerisinde yer aldığı ifade edilebilir. Toplumsal yaşantımızın tüm alanlarına yayılma özelliği gösteren bir çok metafor sunan ve bu metaforlar ekseninde yaşanan dünya ile kurulan ilişki biçimleri bütünü popüler kültür aracılığı ile şekillenmektedir. Literatürde kitle araçlarının yükselişi ile birlikte varlık bulmaya çalışan popüler kültür kavramı, dijitalleşme süreci ile varlığını sürdürebilir kılmaktadır (Ercan, Sungur ve Çetin, 2023, s. 567). Popüler kültürün kitle iletişim araçlarını kitleselleştirici bir özelliği barındırdığı ifade edilebilir. Gerçekten de, tüketim kültürüne içkin tüm pratikler, medya aracılığıyla bireylerin günlük yaşam deneyimlerini kuşatarak, bu deneyimlerin biçimlenmesinde belirleyici bir rol oynamaktadır.

Tüketim ve kullanım kültürü olarak popüler kültür, üretimin ilk aşamasından son kullanım safhasına kadar bulunmaktadır (Erdoğan, 1999, s. 22). Popüler kültür, tüketim amacıyla pazar tarafından ısmarlama, sipariş üzerine ortaya çıkarılan kitle kültürünün en çok talep gören ürünlerinin tüketilmesini teşvik edilmesini sağlayan düşünceleri içermektedir. Anlam ve haz üretiminin toplumsal dolaşımındaki temel aktörler olarak popüler metinler, tüketilmek, kullanılıp atılmak üzere tasarlanmış, anlamı sınırlı ve yüzeysel birer "yoksullaştırılmış nesne" işlevi görmektedir (Hatipler, 2017, s. 41). Bu anlamda kapitalist sistemin gereksinimlerine uygun bir üretim ve tüketim mekanizmasının işlerliğini sağlamak amacıyla, her şey metalaştırılmakta ve piyasa aktörleri tarafından bireylere sunulmaktadır.

Günümüz tüketim politikalarının egemenliğinin ve sahipliğinin bir aktörü olan popüler kültürde, dinleyiciler, izleyiciler ve tüketiciler gereksinim duyulan gerçek ihtiyaçların yerine, anlık doyumlar pahasına eriştikleri kültürel ürünlere erişim sağlayan bir dünyanın içerisinde yaşamaktadırlar (Tellan & Tellan, 2003, s. 79). Bu noktada medya kitleselleştirici etkisiyle bireyleri yönlendirmekte, popüler kültürün aracısı olarak

hizmet etmekte ve tüketim politikalarının gereksinim duyduğu her türlü bilgiyi hızlı bir biçimde kitlelere iletmektedir. Bununla birlikte medya metinleri toplum içerisinde belirli bir tüketim pratiğinin işlerlik kazanması için çalışırken egemen ideolojinin sürdürülebilirliğine de fayda sağlamaktadır.

Medya, toplumsal olarak yaşanan değişimler sonucunda, yeni kültürel durumların da oluşmasını sağlamaktadır. Kültür ve medya karşılıklı olarak birbirini etkilemekte ve yine birbirinden etkilenmektedir. Dolayısıyla, halk kültürü, kitle kültürü, milli kültür ya da popüler kültür gibi bütün kültürel yapılarda medya oldukça etkin bir konumdadır (Karakoç, 2014, s. 247). Popüler kültürün gereksinim duyduğu sosyal ve kültürel kodların inşasında medya metinleri ideolojik yeniden üretimin de kitlelere yayılması noktasında inşa edilmekte ve bu doğrultuda söylemler, simgeler, mekanlar ve tarihsel kaynaklardan da beslenmektedir. Tarih, milliyetçilik ve ulus kimliğini konu alan diziler ve filmlerde popüler kültürün gereksinim duyduğu alanlarda, yeniden üretilmektedir.

2. Millî Kimliğin Yeniden Üretimi ve Televizyon Dizileri

Kültür, toplumu ve bireyleri şekillendiren temel bir unsur olarak değerlendirilebilir. Her kültürün kendi iç bütünlüğü ve özgün nitelikleri, o topluma özgü kültürel kimliğin oluşumuna katkı sağlamaktadır. Kültürel coğrafyanın meydana gelmesi bütünlük kültürü kimliklerin belirli bir yapı oluşturmasıyla ortaya çıkmakta bu durum ise; millî kimlik kavramının varlığını inşa etmektedir. Millî kimliklerin bu anlamda millî kültürler olduğunu söylemek mümkündür (Avcıoğlu, 2011, ss. 363-364). Bireyler, her söylemsel oluşumda olduğu gibi milliyetçilik söylemini de yeniden üreten özneler konumunda yer almaktadır. Millî kimlikler belirli bir bilinç oluşumu ekseninde izleyen süreç içerisinde yeniden üretilmektedir. Millî başarı ya da millî kriz dönemlerinde görünür olan milliyetçilik reflekslerine, gündelik deneyimler ideolojik olarak zemin oluşturmakta ve millî bilinç tarafından kurulan millî kimliği desteklemektedir. Bu doğrultuda, gündelik deneyimler içerisinde, toplumsal bir gerçeklik olan milliyetçilik söylemi yeniden üretilmektedir (Küçük Durur, 2011, s. 40). Sosyolojik ve kültürel olarak toplumu yönlendirme işlevi doğrultusunda medya da popüler kültür aracı olarak kimliğin inşa edilmesinde ve ekonomi politik çerçevede topluma aktarılması ve benimsenmesi istenen ideolojik formasyonların yüklenmesinde önemli bir araç konumundadır. Bu bağlamda, bireylerde oluşturmak istenen algı medyadan görülen iletiler ve kültürel temsiller üzerinden kodlanmaktadır. Kültür endüstrisi aracı olan televizyon, internet ve yaşadığımız hipermodern çağ eksenindeki dijital platformlar ile de kimliğin bireylere entegre edilmesi sağlanmaktadır. Özellikle popüler kültür aracı olan televizyon dizilerindeki anlatı türlerinde millî kimliğin toplumdaki zihinsel inşa sürecinde, kahramanlık, ulus kimliği, millî kimlik gibi unsurlar kullanılmakta, bu durum gündelik hayat pratiklerinde bireyin kendini tanımlama sürecini ve toplum içerisindeki davranış biçimlerini etkilemektedir. Bireyin kendini kültürel olarak da temsil etme biçimindeki durum medya üzerinden alınan iletilerin içerisinde yer alan ideolojinin kendisidir. İdeolojinin gündelik yaşam pratiklerinde bireylerin üzerindeki etkisine yönelik olarak Van Dijk, ideolojilerin belirli bir grubun üyeleri tarafından paylaşılan ve onların dünyayı algılama biçimlerini şekillendiren köklü inanç sistemleri olduğunu ifade etmektedir. Bireylerin ideolojileri edinmesinde ve içselleştirmesinde dilin kullanımı ve söylem belirleyici bir rol oynamaktadır. Zira söylem, ideolojik yapıların hem taşıyıcısı hem de yeniden üreticisi konumundadır. İdeolojik düşünceler

öncelikle aile, arkadaş çevresi ve yakın sosyal ilişkiler aracılığıyla öğrenilir; bunun ardından televizyon, roman, gazete ve kitap gibi kitle iletişim araçları bu süreci pekiştirir. Böylece, farklı söylem türleri topluma belirli ideolojileri öğretme, yayma ve meşrulaştırma işlevi üstlenmektedir (2003, ss. 15-18). Bu ifadesiyle kitle iletişim araçlarının özellikle televizyonun ideolojik formasyonun gereksinimlerine uygun bir şekilde dizayn edilerek medya içeriklerini yeniden ürettiğini bu anlamda izleyici kitlesinin belirli bir söylem pratiği kazandığı vurgulanmıştır.

Medya üzerinden kimliklerin temsil edilme biçimleri toplum içerisindeki davranış kalıplarını da yeniden üretmektedir. Bu anlamda, bireyler kimliğine özgü ritüelleri medya üzerinden edinmekte ve kendi kimliğini ve ötekileri sunulan temsiller üzerinden tanımlayabilmektedir (Altay ve Parim, 2023, s. 167). Politik süreçlerden bağımsız olmayan televizyon dizileri de kimliğin yeniden üretiminde oldukça etkili bir konumda yer almaktadır. Toplumla aktarılmak istenen ideolojik düşünüş biçimleri nezdinde tarih, millî kimlik ve milliyetçi söylemlerin ağırlıklı olarak kullanıldığı dizi içerikleri, son zamanlarda gözle görülür biçimde artış göstermiştir. Gerçek hikayelerden uyarlanarak özellikle savaş, asker ve kahramanlık gibi unsurların yer aldığı dizi içerikleri de oldukça popüler durumdadır. Global düzeyde başarılı operasyonları gerçekleştiren Millî İstihbarat Teşkilatı'nın operasyonel ve stratejik istihbarat faaliyetlerinin ve çalışmalarının kamuoyuna aktarılması bağlamında Teşkilat adlı dizi de millî kimlik, milliyetçilik, kahramanlık ve vatan sevgisi gibi kavramların ağırlıklı olarak izleyiciye yansıtıldığı popüler bir dizi olarak içeriklerini sürdürmektedir.

Medyada inşa edilen milliyetçi söylem, yalnızca kültürel semboller üzerinden millî bütünlüğün önemine vurgu yapmakla kalmaz; aynı zamanda kolektif hafızaya seslenerek "biz"i "öteki"nden ayıran anlamlandırma süreçlerini de yeniden kurar (Küçük Durur, 2011, s. 49). Bununla birlikte, söz konusu diziler egemen ideolojinin taşıyıcısı olarak işlev görmek ve askerlik olgusunu salt bir meslek olmanın ötesinde kutsal bir toplumsal görev biçiminde yüceltmektedir. Bu temsil biçimi, toplumun militerleşme sürecine katkı sağlayarak, bireylerin millî kimlik ve aidiyet algılarının yeniden inşasında belirleyici bir rol üstlenmektedir (Gürbüz vd, 2021).

Milliyetçiliğin insanların hayatlarına bu derece yansımış olmasında en büyük rol elbette ki medyanındır. Medya sayesinde milliyetçi simgeler insanların evine ulaşır. Milliyetçiliğin yayılması ve gelenek haline gelmesiyle, sürekli olarak medyada yer alması arasında önemli ölçüde ilişki vardır (Gellner, 2008, s. 128). Literatür incelendiğinde medya metinlerinin milliyetçi söylemlerine odaklanan birçok çalışma olduğu görülmektedir ve bu çalışmalarda kullanılan yöntemlerin başında söylem analizi ve onu takiben betimsel analiz tekniğinin geldiği görülmektedir. Medya metinlerinin milliyetçiliğin yeniden üretimini filmler ve diziler üzerinden anlamlandırmaya çalıştığı çalışmalardan bazıları kronolojik olarak şöyle sıralanabilir: (Gültekin, 2006; Işık, 2017; Altın & Şen, 2018; Maraşlı, 2018; Turanlı, 2018; Aydın, 2019; Aslan, 2019; Düzgün, 2019; Küreş, 2019; Gürbüz vd, 2021; Şahin & Uğurlu, 2022; Özevarlı, 2023; Yıldırım, 2024; Karşı & Yazgan, 2025; Arslan, 2025).

Gültekin'in (2006) gerçekleştirdiği araştırmanın en dikkat çekici bulgusu, Kurtlar Vadisi dizisinde ele alınan temaların, bu temaların işleniş biçimlerinin ve kimlik inşalarının, özellikle "vatan ve millet sevgisi" ile "devleti koruma" söylemleri çerçevesinde meşrulaştırıldığı yönündedir.

Işık (2017) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, Türkiye’de dizi sektörünün gelişimi, izleyici ve medya üzerinden gerçekleştirilen alımlama ve yansıma analizlerinden ziyade, belirli bir dizideki olay örgüsünde yer alan “bayrak olayı” üzerinden tarihsel gerçekliğin yeniden betimleyici bir yöntemle çözümlenmesine odaklanılmıştır. Tarihsel belgeler ışığında yürütülen inceleme sonucunda, dizide yer alan temel olayların ve karakterlerin büyük ölçüde tarihsel gerçeklikle örtüştüğü belirlenmiştir. Bu bağlamda, söz konusu dizinin yalnızca bir kurgu ürünü olmanın ötesinde, izleyiciye tarihsel bilgi aktarımı sağlayan bir “tarih öğreticiliği” işlevi üstlendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Maraşlı (2018) çalışmasında, demokratik sistemin ve ulusal birlik ile bütünlüğün vurgulanması amacıyla üretilen 15 Temmuz temalı filmlerde, milliyetçi öğelerin hangi biçimlerde ve ne düzeyde kullanıldığını incelemiştir. Araştırmanın örneklemini “Cumhurbaşkanlığı 15 Temmuz Belgeseli” oluşturmaktadır. Söz konusu belgesel, içerik çözümlemesi yöntemiyle değerlendirilmiş; filmde yer alan görsel, işitsel ve sözlü unsurların milliyetçilik vurgusuyla nasıl ilişkilendiği ve bu vurguyu nasıl yeniden ürettiği ortaya konulmuştur. Bu bağlamda çalışma, milliyetçiliğin toplumsal bütünleşmeyi sağlayan bir ideoloji olarak, devlet tarafından üretilen veya desteklenen sinema yapımlarında hangi stratejilerle temsil edildiğini anlamak bakımından önemli bir katkı sunmaktadır.

Altın ve Şen (2018) tarafından yürütülen çalışmada, Türkiye’de farklı televizyon kanallarında aynı dönemlerde yayımlanan ve milliyetçilik ile terörle mücadele temalarını işleyen dizilerdeki milliyetçi söylemin nasıl yeniden üretildiği ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda, ana teması “terörle mücadele ekseninde milliyetçilik” olan İsimsizler, Söz ve Savaşçı dizileri inceleme nesnesi olarak seçilmiştir. Araştırma bulguları, söz konusu dizilerde muhafazakâr-milliyetçi bir söylem çerçevesinde iktidara ait ideolojik tutumların yeniden üretildiğini göstermektedir. Ayrıca, dizilerde kurgulanan olay örgülerinin güncel siyasal gelişmelerle belirgin benzerlikler taşıdığı saptanmıştır.

Aydın (2019) tarafından tamamlanan “Televizyon Dizilerinde Milliyetçilik İnşası” başlıklı yüksek lisans tezinde, televizyon dizilerinde milliyetçiliğin neden ve nasıl inşa edildiği, bu inşa sürecinde hangi yöntemlerin kullanıldığı ve milliyetçi söylemlerin hangi kaynaklardan beslendiği sorularına yanıt aranmıştır. Çalışmada diziler, sosyolojik bir bakış açısıyla ele alınmış; eleştirel söylem analizi yöntemi aracılığıyla, yapımlarda yer alan ideolojik unsurlar, dönemin siyasal koşulları ve bu koşulların söylemsel düzeydeki yansımaları detaylı biçimde incelenmiştir. Bu doğrultuda tez, televizyon dizilerinde milliyetçi ideolojinin nasıl üretildiği ve meşrulaştırıldığına ilişkin kapsamlı bir çözümleme sunmaktadır.

Gürbüz ve çalışma arkadaşları tarafından yürütülen çalışmada (2021), Türkiye’de erkekliğin militarist bir söylem aracılığıyla yeniden üretildiği ve bu süreçte militarize edilmiş bir erkeklik biçiminin inşa edildiği varsayımından hareket edilmiştir. Bu bağlamda, Söz dizisi söylem analizi yöntemiyle incelenmiştir. Analiz sonucunda, söz konusu askeri dizide erkeklik temsillerinin milliyetçi söylemle iç içe geçtiği ve militarist bir yapının bu temsiller aracılığıyla meşrulaştırıldığı ortaya konmuştur. Ayrıca, dizide militarizmin dramatik bir gösteri biçiminde sunulduğu; bu gösterinin erkek egemen, otoriter bir yapıya sahip olduğu ve militarist söylemin ötekileştirme ile bastırma pratikleri üzerine kurulu olduğu saptanmıştır.

Türk sinemasındaki popüler tarihî filmlerde millî kimliğin nasıl yeniden inşa edildiğini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilen araştırmada, yöntem olarak nitel içerik analizi benimsenmiş ve betimleyici bir durum saptama çalışması yürütülmüştür. Araştırma bulgularına göre, örnekleme dâhil edilen filmlerde millî kimliğin “biz” olgusunun bir “öteki” karşısında konumlandırılması yoluyla inşa edildiği belirlenmiştir. Bu bağlamda, “öteki” olarak sunulan gruplara yönelik ağır ve aşağılayıcı ifadeler kullanılırken, “biz” kategorisine ait unsurların yüceltici ve övgü dolu ifadelerle temsil edildiği saptanmıştır. Çalışmanın dikkat çekici bir diğer bulgusu ise, bu filmlerde Türk kimliğinin sıklıkla Müslümanlıkla özdeşleştirilerek ön plana çıkarıldığıdır (Şahin & Uğurlu, 2022).

Özevarlı (2023) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, 1970’li yıllar Türkiye’sinde kahramanlık anlatılarını merkeze alan çok sayıda filmin üretildiği gözlemlenmiştir. Bu kapsamda Battal Gazi Destanı, Malkoçoğlu Ölüm Fedailer ve Tarkan: Mars’ın Kılıcı filmleri, söz konusu yapımların ortaya çıkış biçimleri ve dönemin toplumsal özellikleri dikkate alınarak düşünce tarzı film çözümlemesi yöntemiyle incelenmiştir. Elde edilen analiz verileri, dönemin toplumsal düşünce yapısı ile günümüz toplumunun düşünce biçimleri karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonucunda, toplumsal olayların film içerikleri üzerinde belirleyici etkiler yarattığı ve bozulan toplum psikolojisinin kahramanlık söylemleri aracılığıyla onarılmaya çalışıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tinas (2024) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, Diriliş Ertuğrul dizisinde yer alan milliyetçi öğelerin izleyici kitlesi tarafından nasıl alımlandığını belirlemek amaçlanmıştır. Çalışma, nitel araştırma yöntemiyle yürütülmüş ve elde edilen veriler alımlama analizi tekniğiyle değerlendirilmiştir. Araştırma bulguları, izleyicilerin dizide sunulan içerikleri çoğunlukla sorgulamadan benimsediklerini ve egemen okumanın alternatif okumalara kıyasla daha baskın olduğunu ortaya koymuştur.

Bu çalışmanın örneklemini oluşturan Teşkilat dizisinin kamu diplomasisi perspektifinden incelendiği araştırma, TRT yapımlarının Türk dış politikasındaki rolünü ortaya koymayı amaçlamaktadır. Her ne kadar aynı örneklem farklı araştırmalarda da ele alınmış olsa da, söz konusu çalışmalar kavramsal çerçeve bakımından birbirinden farklı özgün bulgular sunmaktadır. Bu çalışma kapsamında örneklem olarak seçilen Teşkilat dizisi, içerik analizi yöntemiyle incelenmiş ve izleyiciye hangi mesajların iletildiği analiz edilmiştir. Araştırma bulgularına göre dizide, Türk dış politikasına ilişkin millî güvenlik, devlet ve milliyetçilik, insani yardım ve destek temalarının yanı sıra küresel ve bölgesel ilişkilere yönelik söylemlere de yer verildiği belirlenmiştir (Arslan, 2025).

3. Yapım Hakkında: Teşkilat Dizisi

TIMS&B Productions tarafından hazırlanan, filmin yapımcılarının Timur Savcı ve Burak Sağyaşarı’nın olduğu Teşkilat adlı dizinin yönetmenliğini Hakan Kırvavaş senaristliğini ise Teşkilat yazı grubu üstlenmektedir. Teşkilat dizisi ulusal ve uluslararası alanda istihbarat faaliyetlerinde başarılı operasyonları ile bilinen Millî İstihbarat Teşkilatı’nın devletin bekasını korumak ve millî iradenin sürdürülebilirliğini sağlamak adına gerçekleştirdiği çalışmaların Türk televizyon izleyicisi ile buluşmasını sağlayan bir yapımdır. Millî İstihbarat Teşkilatı’nın faaliyetlerinin konu olduğu dizideki

karakterlerin senaryoda oldukça etkili bir biçimde kurgulandığı görülmektedir. Teşkilat dizisinin birinci sezonundaki ilk bölümlerinde senaryoda Millî İstihbarat Teşkilatı bünyesinde özel bir tim kurulmaktadır. Bu timin başında görev alan Mete Başkan kurulan bu teşkilatın içerisindeki operasyonların başında yer alan ana karakterlerden biri olarak görülmektedir. Teşkilat içerisinde görev alan diğer istihbarat görevlilerin koordinasyonunu sağlamak ile yükümlü olan Mete Başkan (Mesut Akusta) stratejik istihbarat faaliyetlerinin yönetilmesinde birincil konumdadır. Mensubu olduğu teşkilatın başkanı olması sebebiyle, ekibinde yer alan görevlilerin üzerinde de oldukça etkin bir kontrol mekanizmasına sahip olduğu görülmektedir. Teşkilat başkanı olmasının yanı sıra da babacan kişiliği ile feyiz alınan bir karakter olarak ön plana çıkmakta, bir vatansever olarak da hayatını milletin iradesine adanmış bir devlet adamı rolündedir. Timin başında yer alan Serdar Kılıçarslan (Çağlar Ertuğrul) ise ekibin en iyileri arasında yer alarak operasyonların genelinde ana karakter olarak ön plana çıkmaktadır. Vatan sevgisi ve cesareti ile görevini sürdüren Serdar ulusal ve uluslararası operasyonlarda deneyimli ve savunma stratejisini iyi kullanarak diğer ekip üyelerini de koruyan bir özelliğe sahiptir. Terör saldırılarına yönelik operasyonlarda ve yurtdışı istihbarat servislerinin organize ettiği düşünülen faaliyetlerin etkisiz hale getirilmesinde başarılı bir isim olarak öne çıkmaktadır. Kadın istihbarat görevlisi olan Zehra ile olan duygusal bağı da izleyiciye yansıtılan önemli detaylardan biridir.

Zehra Balaban (Deniz Baysal Yurtcu) dizinin en başından itibaren dikkat çeken karakterlerden biri olarak görülmektedir. Bir kızı olan Zehra, görevinin gerektirdiği disipline bağlı, vatanına hizmet etmek amacıyla pek çok operasyonda başarıları ile teşkilat içerisinde ön plana çıkan bir karakterdir. Ailesi ve kızı olmasına rağmen vatan için şehit olacağını bilse de aslında Zehra, vatan sevgisi ve devletin bekasını korumak adına teşkilattaki görevi için ölmeden ölmüş konumunda yer almaktadır. Bu açıdan dizi içeriğinde oldukça önemli bir roledir. Vatan sevgisinin beşerî hayattan hatta aileden ve kendi canından bir parça olan kızından bile önemli olduğu gösterilen Zehra karakterinde, vatan sevgisinin kutsallığına atıf yapılmıştır. Dizideki önemli karakterlerden bir diğeri ise Uzay Çelenkli (Serdar Yeğin) ekibin beyin takımında, yazılım ve kriz yönetimi görevini yönetenlerden biridir. Ekibin içerisinde verilerin işlenmesi, kurumsal iletişimin sağlanması adına stratejik bir konumdadır. Analist görevi ile zeki, gelişime açık ve çözüm odaklı bir istihbarat görevlisini canlandırmaktadır. Teşkilatın takip ve sağ duyu yeteneği ile ön plana çıkan Hakkı Dayı (Tuncer Salman) ise, teşkilatın çeşitli birimlerinde görev almış kendi alanında yetenekli bir istihbarat görevlisidir. Ekibin diğer görevlileri tarafından mesleki tecrübesine güvenilen ve hürmet gösterilen bir karakterdir. Oldukça soğukkanlı duruşu ile olayları analiz etme ve muhakeme yeteneği ile diğerleri tarafından sevilen bir karakterdir. Dizinin değişen başrol oyuncusu ise Altay Yüzbaşı (Tolga Sarıttaş), ekibin tüm operasyonlarını başarılı ile yürüten ve Türk Bayrağı'nı uluslararası terör örgütlerine karşı her koşulda canı pahasına koruyan bir asker ve istihbarat görevlisi olarak ekranlara yansımaktadır. Başarılı faaliyetleri ekseninde sancak muhafızı olarak seçilen, özel bir stratejik istihbarat uzmanıdır. Dizinin ana karakterlerinden olan Altay Yüzbaşı, konumu gereği senaryoda başrolde olup, her operasyondaki fikri ve uzmanlık alanı ile de seçilmiş kişi olarak itibar gören bir konumdadır. Tek amacı Türkiye Cumhuriyeti'ne saldırarak, ülkenin bağımsızlığına kast edenleri tespit ederek etkisiz hale getirmektir. Kurulan timin amacına uygun bir profil olarak Altay Yüzbaşı karakteri izleyici kitesini etkileyen bir vatansever olarak canlandırılmıştır.

4. Yöntem

Popüler kültür bağlamında incelenen Teşkilat dizisi, 'kahramanlık', 'vatan sevgisi' 'devlet', 'milliyetçi ideoloji' ve 'millî kimlik' gibi temalar aracılığıyla toplumsal hafızanın yeniden üretilmesine ve millî kimliğin yüceltilmesine hizmet etmekte; simgeler, mekânlar ve söylemler yoluyla dizinin anlam evrenine katkıda bulunmaktadır. Teşkilat dizisinin içeriği ile ilgili olarak, "Millî İstihbarat Teşkilatı'nın olağanüstü deneyimleri televizyon tarihinde ilk kez senaryoya aktarılırken, Türkiye tarihinin gerçek olaylarına ve gerçek kahramanlarına sırtını dayanan dizide, kötü adamların kim olduğu da oldukça konuşulacak! Bazı kahramanlar vardır; devlet onlarla yaşar, isimleri tarihe gömülür. Ölmeden önce ölenlerin hikayesi! TRT 1 ekranlarında yayınlanan ve soluk soluğa izlenen 'Teşkilat', her pazar izleyiciyle buluşuyor" gibi dizinin tanıtım metinlerinin izleyiciye aktarılması çalışmanın araştırma amacı açısından önemli bir kaynak olduğunu gösterir niteliktedir. Bu çalışmanın, millî kimlik ve kahramanlık gibi temaların ideolojik bir düzlemde kitleselleştirilme sürecine ışık tutması bakımından alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çerçevede, Teşkilat dizisinin içeriğinde yer alan görsel ve işitsel unsurlar amaçlı örneklem yoluyla belirlenmiş ve betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir.

Araştırmada, sosyal olguların anlam boyutlarını derinlemesine incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Nitel veri analizi, somut sosyal gerçeklik içerisinde yerleşik bilginin tümevarımcı ve yorumlayıcı bir yaklaşımla kavranmasını sağlayan bir süreçtir (Creswell & Poth, 2018, s. 182). Bu yöntemin temel varsayımı, bilginin araştırmacı tarafından araştırma süreci boyunca etkileşimli olarak yapılandırıldığı fikrine dayanır (Denzin & Lincoln, 2018, s. 25). Sosyal gerçeklik, insan zihninden bağımsız bir olgu olarak değil, bireylerin deneyimleri, değerleri ve toplumsal pratikleri aracılığıyla şekillenen dinamik bir anlam sistemi olarak ele alınmaktadır (Berger & Luckmann, 1966, ss. 59- 61). Nitel veri analizinde araştırmacı, yalnızca gözlemci konumunda değil, aynı zamanda anlam kurucu bir özne olarak araştırma sürecinin aktif bir parçasıdır (Schwandt, 2007, s. 37). Bu bağlamda, sosyal olay ve olguların tarihsel, kültürel ve bağlamsal koşulları dikkate alınarak çözümlenmesi, araştırmanın güvenilirliğini ve derinliğini artırmaktadır.

Araştırma sorularına en uygun biçimde cevap verilebilmesi için çalışmada amaçlı (yargısal) örnekleme tekniğinden faydalanılmıştır. Nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan ve araştırmacının belirli ölçütler doğrultusunda bilgi açısından zengin durumları bilinçli olarak seçtiği bir örnekleme tekniğidir. Bu yöntemde temel amaç, olasılıksal temsilden ziyade, araştırma konusuna derinlemesine bilgi sağlayabilecek katılımcıların veya durumların seçilmesidir. Amaçlı örneklemenin mantığı ve gücü, derinlemesine inceleme için bilgi açısından zengin vakaları seçmekte yatmaktadır. Bilgi açısından zengin vakalar, araştırmanın amacı için merkezi öneme sahip konular hakkında çok şey öğrenilebilecek vakalardır (Patton, 2002, s. 230-240). Araştırmacı, çalışmanın amacına en uygun örnekleri belirleyerek olgunun çeşitli yönlerini anlamaya çalışır (Creswell & Poth, 2018, s. 148). Bu yaklaşım, örneklem seçiminde araştırmacının teorik bilgi birikimi ve araştırma bağlamına ilişkin değerlendirmesinin aktif rol oynamasını gerektirir (Yıldırım & Şimşek, 2018, s. 108). Bu yöntemde amaç, araştırma verilerini sistematik biçimde ortaya koymak ve katılımcı görüşlerini anlamlı biçimde yansıtmaktır. Araştırmacı, doğrudan alıntılara da yer vererek bulguların özgün bağlam içinde anlamlandırılmasına katkı sunmaktadır (Özdemir, 2010, s.

72). Elde edilen verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre sınıflandırılıp, özetlenerek yorumcuya aktarılması; neden sonuç ilişkisi kurularak olgular arasında karşılaştırmalar yapılması betimsel analizin gereklilikleridir (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 224). Bu bağlamda, çalışma kapsamında toplanan veriler literatürdeki benzer çalışmalarla karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) tarafından yapımı gerçekleştirilen ve 7 Mart 2021 tarihinde yayın hayatına başlayan “Teşkilat” adlı dizi her hafta pazar akşamı saat 21.00’de TRT1 ekranlarında izleyici ile buluşmaktadır. Bu çalışmada, Teşkilat adlı televizyon dizisinde Millî İstihbarat Teşkilatı’nın faaliyetleri üzerinden üretilen ‘kahramanlık, millî kimlik ve milliyetçi ideolojinin’ temsil biçimi ve bu temsilin kültürel-toplumsal çerçevelerle nasıl inşa edildiği analiz edilmiştir. Çalışmada, Teşkilat dizisi millî kimlik, ulus kimliği, kahramanlık gibi unsurlar betimsel analiz yöntemi ekseninde incelenmiş ve yorumlanmıştır. Çalışmada şu araştırma sorularının cevapları aranmaktadır:

- İncelenen dizi içeriğinde “millî kimlik, kahramanlık, ulus bilinci” nasıl konumlandırılmaktadır? Bu değerler nasıl yeniden üretilmektedir?
- Dizi metinlerinde vurgulanan ve hatırlatılan değerler nelerdir?
- Hangi semboller ve işitsel-görsel unsurlar kullanılmaktadır ve dizinin dili nasıldır?

5. Bulgular

7 Mart 2021 tarihinde ilk kez izleyici kitlesi ile buluşan dizide, her türlü saldırı ve tehdite karşı devletin bekasını korumak amacıyla Millî İstihbarat Teşkilatı’nın yurt içi ve yurt dışı görevlerini ve proaktif faaliyetleri ile ilişkili kurguya dayalı genel bir çerçeve çizilmektedir. Ülkenin güncel sorunlarına yönelik her sezon farklı bir tema kapsamında ilerleyen dizide, bayrak, vatan sevgisi, kahramanlık, birlik ve beraberlik değerleri yüceltilmekte, Türk istihbarat diplomasisine katkı sağlanmaktadır (Aslan, 2024, s. 181).

Görsel 1. İlk Bölümden Sahneler.

Teşkilat dizisinin ilk bölümü “Vatan için millet için ölmeyen ölmüşlerdir” konu başlığı ile seyircinin karşısına çıkmıştır. Bölümün başında Atatürk görseli ile başlayan kareler eşliğinde dış ses bölümünün ana temasına uygun bir şekilde aktarım yapmaktadır. Teşkilatın içerisinde yer alan istihbarat görevlilerinin her birinin veda sahneleri verilerek, ailesini, işini ve geride bıraktıkları görülmektedir. Bu sahnelerde görevlerinin kutsallığına atıf yapılarak, devlet ve vatan vurgusu ön plana çıkarılmaktadır.

Sahnelerde işitsel unsurlara ağırlık verilerek şu sözler ifade edilmektedir: “Bazı kahramanlar vardır adları sonsuza kadar yaşar Fethi Selim gibi, Ömer Halisdemir gibi Aybüke Öğretmen ve Gaffar Okan gibi...Sokaklara, caddelere, okullara, vapurlara isimleri verilir, törenleri yapılır anlı şanlı tabutları bayraklarla sarılır. Arkalarından koca bir memleket yas tutar. Bazı kahramanlar vardır işleri sır olmak, kahramanlıkları hiç yaşamamış olmaktır. Sır tutmak ağır bir yükür hele ki devlet sırrı. Boynunda yağlı urganla gezmek gibidir. Bazı kahramanlar vardır siz onları bilmezsiniz aslında onlar da kendilerini bilmez bazı kahramanlar vardır vatan için bayrak için millet için tüm dünyaya dik durmak için ölmeden evvel ölmüşlerdir.” Bu sözlerle gerçek hayatta şehit düşen öğretmen, asker, polis ve emniyet müdürü olan şehitlerin isimleri anılarak, vatan uğruna hayatını kaybeden her şehidin gerçek bir kahraman olduğu vurgusu yapılmış ve devletin bekasının herşeyden önemli olduğunun altı çizilmiştir. “Vatan için ölmeden ölmüşlerdir” sözüyle istihbarat başkanının diğerlerine, mezarlarını göstermesi, bundan sonra görev için yaşayan bir ölü olduklarını söylemesi görsel ve işitsel unsurlar ile izleyici kitlesine kamera açılarının tekniği kullanılarak verilmiştir.

Görsel 2. Dizinin 130. Bölümünden Sahneler.

Teşkilat dizisinin “Bayrak Yere İnmez!” konulu 130. bölümünde terör örgütü ile çıkan çatışma sahneleri izleyicisi ile buluşmaktadır. Çatışma sırasında canlı bomba olarak saldırıda bulunmak isteyen teröristi etkisiz hale getiren asker şehit olmuştur. Dizinin

ilerleyen sahnelerinde teröristlerden birinin Türk Bayrağı'nı indirmek üzere harekete geçtiği görülmektedir. Bu sırada bayrağın yere indirilmesini engellemek için müdaafada bulunan yüzbaşının teröristi etkisiz hale getirdiği anlar kamera açıları ile hareketli çerçeleveme teknikleri kullanılarak ile verilmiştir. Yüzbaşının teröristi vurduktan sonra yüzünü bayrağa dönerek Arif Nihat Asya'ya ait olan bayrak şiirini okuması da dikkat çekmektedir. "Ey mavi göklerin kızıl ve beyaz süsü, kız kardeşimin gelinliği, şehidimin son örtüsü, ışık ışık dalga dalga bayrağım, senin destanını okudum, senin destanını yazacağım" Şiirin içerisinde kullanılan mavi bağımsızlığı simgelerken bayrak ise millete verilen bağımsızlığa vurgu niteliğindedir. Bayrağın tertemiz aydınlık gelecek ve nesiller için korunması gereken bir değer olduğu, devletin bekasının sürdürülebilirliği ülkenin bağımsızlığının korumak adına bayrağın yüce ve kutsallığına yönelik atıflar şiir dizelerinde yer almıştır. Teröristin etkisiz hale getirildikten sonra yüzbaşının ağzından dökülen bayrak şiiri ile izleyiciye verilmek istenen mesaj uğruna canların kayıtsız şartsız verileceği, bayrak için tereddüt edilmeden savunmaya geçileceğidir. Millî kimliğin önemli unsurlarından ve simgesel değerlerinden biri olan bayrak, bir milletin kültürel topluluk duygusunun yansıması şeklinde sembolleştirilmektedir. Dizi içeriğinde kullanılan semboller, mekanlar ve karakterler millî kimlik duygusunun yansıtılmasının güçlü araçlarındandır. Toplumsal bir bağ kurmak çeşitli simgeler ve semboller millî kimlik duygusunun millete başvurularak hatırlatıldığı görülmektedir. Smith'e göre, üniforma, marş, anıt, forma, para ve bayrak gibi unsurlar ve semboller aracılığı ile topluluk fertlerine ortak kimlik ve aidiyet duyguları aktarılır. Ortak kültürel miras ve kültürel yakınlıklar hatırlatılmaya çalışılmaktadır (2022, s. 35). Millî iradeyi yansıttığı düşünülen görsel ve işitsel unsurlar kolektif kimliğin inşa edilmesinde kullanılmaktadır. Kolektif olarak kimliğin oluşturulması durumu Türk tarihine yönelik atıflarla ve kullanılan figürlerle de yeniden üretilmektedir. Yüzbaşı ile kurt figürünün yan yana getirilmesi ile tarihsel bir referansın yansıtılma çabasıdır. Ataların kadim yurduna dönüşte rehberlik etmesi, toplumu yeniden var etmesi, halkı yönlendirme işlevleri ile kurt figürü anlatı dünyasının içerisinde sembolik ve ideolojik bir kimliğe dönüşmüştür. Kutsal koruyuculuk ve atadan türeme gibi işleviyle özdeşleşmiş olan kurt figürü Orta Asya kültürel hafızasında ve Türk mitolojisinde diğer hayvanlardan ayrılan bir özelliği taşımaktadır (Damgacı, 2025, s. 96). Bu noktada Türk tarihine yönelik atıflar, askerin kurt figürü ile özdeşleştirilerek yansıtılması, Türk'ün gücünü, kahramanlığını ve cesaretini tarihten referans alarak günümüze aidiyet hissi oluşturduğunu göstermektedir.

Görsel 3. Dizinin 130. Bölümünden Sahneler.

5. sezonun 130. Bölümünde “Arva Tepesi’nde Türk Bayrağı göndere çekildi!” başlığı ile ekranlarda seyircisiyle buluşan Teşkilat dizisinde, Terör örgütünün Arva bölgesinde kendi sözde bağımsızlıklarını konumlandırmasına karşılık istihbarat teşkilatının stratejik operasyonu sonrası, Arva bölgesinin Türkiye topraklarına alınması ve Türk Bayrağı’nın tekrar göndere çekildiği sahneler bu bölümde yer almaktadır. Türk Millî İstihbaratı’nın başarılı operasyonu sonrası terör örgütü üyesi ele geçirilip örgütün kendi bayrağının yerine Türk Bayrağı’nın göndere çekildiği sahnede görsel ve işitsel unsurlar kullanılarak “vatan sevgisi ve kahramanlık” vurgusunun yapıldığı görülmektedir. Türk Bayrağı’nın göndere çekilmesi esnasında kullanılan göstergeler, simgeler ve mekan, biz ve öteki olarak kodlanan anlatı biçimlerinin yansıması şeklindedir. Biz olan vatan ve millete karşı aidiyet duygusu olan, öteki ise milletin bağımsızlığına, ulusun bütünlüğüne karşı koyan düşman imgesidir. İlerleyen sahnelerde şehit olan askerlerin cenaze törenlerinin verilmesi ve eş zamanlı Arva tepesinde Türk Bayrağı’nın göndere çekilmesi, vatan ve millet sevgisinin herkesten ve herşeyden önemli olduğu, ülkenin bölünmez bütünlüğü için şehit olmanın devletin bekasının sürdürülebilirliği için bir vatan hizmeti olduğuna ilişki sahnede kahramanlık, vatan sevgisi ve devlet kavramlarının kutsallığı yansıtılmıştır.

Görsel 4. Dizinin 51. bölümünden sahneler.

Teşkilat dizisinin 51. bölümünde istihbarat görevlisi Zehra’nın, teşkilat başkanı ile birlikte mezarlığa gittiği görülmektedir. Gerçekleştirilen bir operasyon sonrası duygusal ve fiziksel travma yaşadığı gözlemlenen Zehra’nın görevine yeniden dönmesi için başarılı olması gereken bir test vardır. Test sırasında kendisine sunulan resimlerin kendisinde uyandırdığı tanımlamalar sorulmaktadır. Şehit olan arkadaşının görseli sunulduğunda vatan sağolsun ifadesi ile Zehra’nın kaybettiği şehit arkadaşının vatan için hayatını kaybeden bir şehit olduğunu vurgulaması dikkat çekmektedir. Şehidin bir ismi olsa dahi vatanın ve milletin sürdürülebilirliği için hayatını kaybeden herkesin kahraman olduğu, milletin iradesinin ve devletin vatanın bağımsızlığını korumak

adına şehit olmanın bir vatan borcu olduğuna yönelik vurgu izleyiciye yansıtılmak istenen duygu aktarımlarıdır. Türk Bayrağı'nın bütün sahnelerde kullanımı kolektif hafızanın güncel olarak sürdürülebilirliğini sağlamaya yöneliktir. Bu noktada belirli bir topluluğun işaret edilmesi gösterilmektedir. Toprak, yurt, vatan halkın beşiği konumundadır. Yurt çağrışımının ve tarihi belleğin mekanı haline dönüşmektedir. "Bizim kahramanlarımızın, bilginlerimizin ve azizlerin yaşadıkları, çalıştıkları, dua ettikleri yerdir. Bu doğrultuda bütün bu unsurlar yurdu yeryüzünde biricik kılmaktadır" (Smith, 2022, s. 25). Kültür, kolektif bellek, inanç, tarih ve milliyetçilik gibi ulus kimliğini tanımlayan değerlerin kitlelerin psikolojisi üzerinde oldukça etkili olduğu görülmektedir. Bu bölümde mensupları ortak değerlerle örülü olan inanç vatan sevgisi ve millî ikimliğinin yüceltilmesi ile ortaya çıkarılmıştır. Bu bağlamda ulusal kimliğin önemli bir sembolü olarak, her ne koşulda olursa olsun Türk Milleti'nin psikolojik güvenlik ve istikrarını sağlamaya yönelik olarak ulusal ve uluslararası alanda başarılı operasyonlarıyla dünya üzerinde tanınan Millî İstihbarat Teşkilatı'nın görev bilincinin en üst seviyede olduğuna dair güven duygusu bu sahnelerde alt metin olarak vurgulanarak, ulusal kimliğin en önemli bir somut bir örneği olduğu izleyiciye aktarılmak istenen bir durumdur.

Görsel 5. Dizinin 81. Bölümünden Sahneler.

Teşkilat dizisinin 81. bölümünde Sırp asıllı teröristi savunan terör örgütü yandaşının sözlerine karşı "bayrak dediğiniz nedir Neslihan Hanım bir insanın hayatından daha mı değerli" diye sözde bu saldırının savunmasını yapmaya çalışırken, Neslihan Başkan'ın Türk Bayrağı'nı şu sözlerle savunması -"O terörist bizim bayrağımıza saldırdı. Sizin için bir bez parçası değil mi? Yere düşebilir yırtılabilir. Gökyüzünde dalgalanırken birisi çekip alabilir. Sizin bayrağınız basit bir bez parçası olabilir ama bizim için öyle değil bayrak, bizim için bağımsızlık demek özgürlük demektir. Gözünü bile kırpmadan ölüme koşan binlerce şehidin kanı demektir. Hiçbirinizden

bunu anlamanızı beklemiyorum ama şunu bilin ki bizim bayrağımıza el uzatanlar bize savaş açmış demektir. Ve biz savaş meydanında kimseye acımayız''- dikkat çekici bir sahneye konu olmuştur. Bu ifadeler ile terör grubu destekçilerine Türk Bayrağı'na yöneltilen her saldırının ülkenin bağımsızlığına devlete ve millete yapılan büyük bir tehdit olduğunu ve bunun karşılıksız kalmayacağını vurgulayarak bir ülkenin varlığının sürdürülebilirliği açısından bayrağın korunmasının ne kadar önemli bir tutum olduğu belirtilmiştir.

Görsel 6. Dizinin 72. Bölümünden Sahneler.

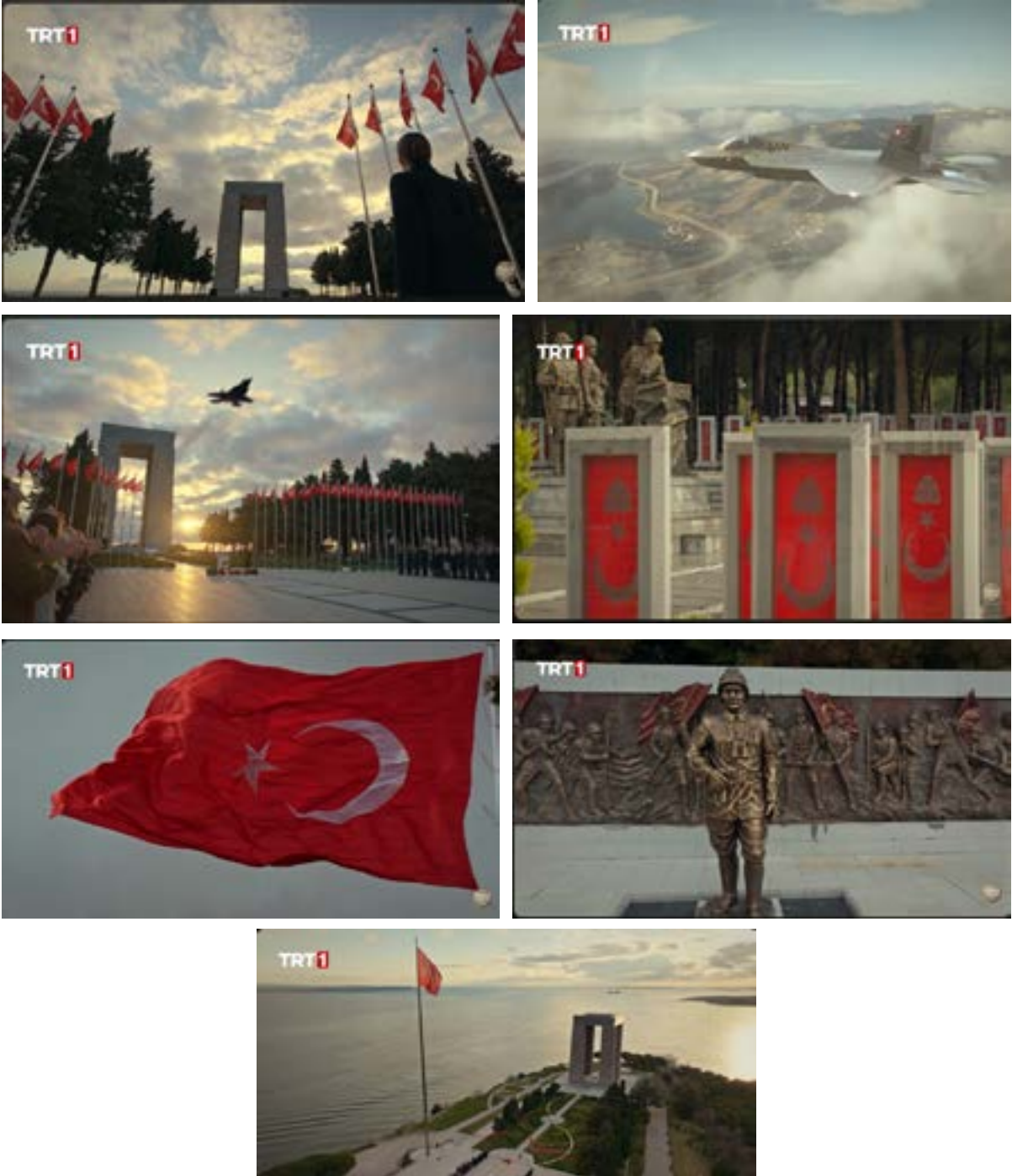
Teşkilat dizisinin 72. bölümünde köyde saldırı düzenleyen ve birçok insanı öldürüp köydeki çocukları kaçıran terör örgütü grubu liderinin işaretiyle Türk Bayrağı'nın indirilmesi yönünde harekete geçen teröristin bu hamlesi olay yerine gelen Teşkilat ekibi ile son bulur. Teşkilatın içerisinde aktif saha operasyonlarında baş karakter olarak yer alan Ömer isimli istihbarat görevlisinin bayrağı indirmek isteyen teröristi etkisiz hale getirdikten sonraki ifadeleri bayrağın dokunulmazlığı yönündeki duruşu temsil etmektedir. "Bayrağıma dokunanın elini kırarım!" ifadesiyle dizi izleyicisine verilmek istenen mesaj millî kimliğin belirli semboller ve temsil pratikleri aracılığı ile dizinin ana teması olarak vurgulanmaktadır. Görsel ve işitsel unsurlar ile 72. bölümde bayrağa yönelik verilmek istenen anlam sembolik bir formda somutlaştırılmaktan öte belirli bir kültürün oluşturduğu ve Türk Milleti'nin istiklalini kazanması ve bağımsız bir devlet olmanın gereği olarak gösterilmiştir.

Görsel 7. Dizinin 49. Bölümünden Sahneler.

Dizinin 49. bölümünde Türkiye sınırına yakın bir bölgede Millî İstihbarat Teşkilatı ekibin seyir halinde olduğu sırada, sözde barış gücü askerleri olduğunu ifade eden terör grubu tarafından durdurulmuştur. Teşkilat Başkanı ve ekibi terör örgütü üyelerine aldırış etmeden yoluna devam etmeyi uygun görmüştür. Terör örgütü grubunun tehditlerine karşı yolundan ayrılmayan ekibin yürekleri yetmedi bizi durdurmaya ifadesi ile Türk askerinin her koşulda savunma stratejilerinden taviz vermeyen bir yapıda olduğu bölüm içerisinde dikkat çeken diyaloglardan biridir. Yollarına engeller koyulmaya devam eden ekibin Türk Millî kimliğinin sembolü olan Türk Bayraklarını arabalarına asarak sınır boyunca geri adım atmadan araçlarla seyir halinde olmaları, bu duruşun sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla kahraman Türk askerinin aziz vatanın koruyuculuğunu üstlenmiş olduklarını göstermişlerdir. Hareketli kamera açıları ile Türk Bayrağı'nın araçlara asılırken gösterilmesi bu sahnelerde gücün, aidiyetliğin sembolü olarak bayrağın kullanıldığı görülmektedir. Millî söylemlerin inşasında kullanılan en büyük unsurlardan olan bayrak, Türk milletinin kültür niteliklerini ve milletin soyunu, tarihsel kökenlerini sembolize etmektedir. Tarihi kaynaklar açısından da devletsiz, vatansız ve bayraksız yaşamayan Türk Milleti'nin bayrağa gösterdikleri anlam ve önemi görmek mümkündür (Sosyal, 2010, s. 230). Bu minvalde dizinin ana temasını oluşturan vatan sevgisi kahramanlık bayrağın çok büyük değer atfedildiği bir güç olarak yorumlanmıştır.

Görsel 8. Dizinin 100. Bölümünden Sahneler.

Teşkilat dizisinin 100. bölümünde terör örgütü grubunun yerli ve millî savaş uçağı olan Kaan isimli jetin uçuşunu engellemek amacıyla yaptığı faaliyetleri etkisiz hale getiren Millî İstihbarat Teşkilatı ekibi stratejik askeri operasyonları ile jet uçağının Çanakkale semalarında başarılı bir şekilde ilerleyişini sağlamıştır. Çanakkale Şehitleri'nin olduğu alanlarda, devletin savunma sanayisinin büyük başarılarından biri olan Kaan isimli jetin uçuşunun yansıtılmasında görsel ve işitsel unsurların yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir. Milli bağımsızlık ve Türk Milleti'nin mücadelesinin zaferle kazanıldığı Çanakkale, şehitlik alanları ve bayrak unsurları kullanılarak izleyici kitlesine duygusal

bir anlatım eşliğinde sunulmuştur. 18 Mart Çanakkale Zaferi'nin 109. kutlamasına yönelik olarak da planlanan bölümde Kaan jetinin kullanılması millî beraberliğin ve Türk Milleti'nin savunma sanayisi alanındaki başarılarının topluma aktarılması açısından da somut bir örnek teşkil etmektedir. Millî söylemlerin içerisinde kullanılan özel günlerin izleyici üzerinde yansıttığı etkinin daha güçlü olduğuna ilişkin olarak 100. bölümde Çanakkale Zaferi'nin milli kimliğin somut bir örneği olarak temsil edildiği görülmektedir. İlerleyen sahnelerde izleyiciyi tarihsel bir bakış açısıyla millî iradenin sürdürülebilirliğine yönelik olarak görsel unsurla birlikte şu sözler belirtilmektedir.

“Bastığın yerleri toprak diyerek geçme tanı düşün altında binlerce kefensiz yatmanı sen şehit oğlusun incitme yazıktır atanı verme dünyaları alsan da bu cennet vatmanı. Saraybosna'dan Kafkaslara Yemen'den Filistin'e Kırimdan Trablus'a dillere destan bir gönül coğrafyası kurduk biz. Gönülünü bu vatana feda etmiş on binler dört biryandan gelip can verdi kan döktü burada Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları birlikte Çanakkale geçilmez diye haykırdı şehitlerimiz bugün bizde düşmana inat yine göklerden haykırıyoruz dünyaya Çanakkale geçilmez. Allah yolunda ölenler dirilir. Çanakkale ruhu var oldukça bu vatan bu bayrak bu devlet bizimdir. Kahramanlar can verir yurdu yaşatmak için!” bu sözler ile millî kimliğin nasıl temsil edilmesi gerektiği, Türk Milleti'nin bağımsızlığı ve bölünmez bütünlüğü için görevde bulunan ve vatan uğruna şehit olan binlerce askerin geçmişten günümüze tek gayesinin vatan sevgisi olduğunu ve bu uğurda can vermenin ise bir borç olduğu vurgulanmaktadır. Bu bölümde geçmişe atıf yapılarak bireysel kimliğin değil millî kimliğin ve duruşun sosyo politik ve kültürel açıdan daha güçlü bir topluluk hali olduğu belirtilmiştir. Millî kimliğin ölçeği bu sahnelerde vatan sevgisi, kahramanlık ve devletin bekasıdır.

Sonuç

Popüler kültür, ortak bir kamuoyu oluşturma ve kitle kültürünü yayma yoluyla insanların kültürel ve sosyal hayatlarını etkisi altına alır. Kitlelerin psikolojisini de derinden etkileyen ve yeniden üretebilen bir araç konumunda olan popüler kültür araçlarından biri olan televizyon dizileri de, ekonomi ve politik süreçlerden bağımsız olmayan bir konumdadır. Bu anlamda izleyici kitlesine belirli bir düşünme biçimini inşa etmek üzere çeşitli söylemler, gelenekler, simgeler ve tarihsel unsurlardan yararlanarak belirli bir anlatı biçimi sunulmaktadır. Dizilerde yer alan kahramanlık, milliyetçilik, millî kimlik, milliyetçi ideoloji, kolektif hafıza gibi ulus kimliğini tanımlayan ortak unsurların kitlelerin üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Ulusal kanallarda yayınlanan pek çok dizi içeriğinde de bu unsurların kullanıldığı görülmektedir. Bu bağlamda “Türkiye'nin isimsiz kahramanlarının öyküsü” olarak lanse edilen ve 7 Mart 2021 yılında yayın hayatına başlayan ve şuan altıncı sezonu ile devam eden Teşkilat dizisi, TRT1 ekranlarında izleyicisi ile buluşmakta, millî kimlik, vatan sevgisi, kahramanlık unsurlarıyla istihbarat faaliyetlerinin başarılı operasyonlarını konu alan bir öykü sunmaktadır. Dizinin sezon bölümlerinden alınan sahnelerde milli kimliğin ilk unsuru olan ‘vatan sevgisi’ ön plana çıkmaktadır. Mensupları ortak tarihi geçmişten gelen, geleneklerle ve kendi kültürü ile yüklü bir milletin iradesinin sürdürülebilirliğinin esas alındığı dizide, Türk İstihbarat Teşkilatı'nın devletin bekasının korunması adına verdikleri savunma mekanizması ulusal ve uluslararası operasyonlardaki verdikleri mücadele dizinin izleyici kitlesine yansıtmak istediği ‘kahramanlık’ ana teması olarak karşımıza çıkmaktadır. İdeolojik ve kültürel boyutuyla Teşkilat adlı dizinin halkı bir arada tutan ortak bir anlayışın, ortak bir kimlik duygusunun kutsallığına atıf yaparak

'millî kimliğin' yeniden üretilmesine katkıda bulunduğu görülmektedir. Siyasal alanın propaganda ile daha çok güçlendiği ve kamuoyunun oluşum sürecinde etkin rol alması açısından da televizyon oldukça önemli bir faktördür. Bu anlamda millî kimliği ve ülkelerin millî bütünlüğünü korumak amacıyla bu uğurda çalışan istihbarat çalışanlarının ve istihbarat çalışmalarının kamu diplomasinin bir parçası olması sebebiyle televizyon dizileri aracılığı ile hem ulusal hem de uluslararası platformlarda tanıtılması önem taşımaktadır.

Teşkilat dizisinin hikayesi, ulusal kimliğin inşasında sembollerin, anlatı tekniklerinin ve görsel-işitsel öğelerin nasıl etkili biçimde kullanıldığını gösteren çarpıcı bir örüntü sunmaktadır. Dizide bayrak, sadece bir ulusal sembol değil; aynı zamanda bağımsızlığın, özgürlüğün ve millet iradesinin somutlaştırıldığı kutsal bir değer olarak temsil edilmektedir. Bayrağa yönelik tehditlerin yalnızca fiziksel saldırılar olarak değil, aynı zamanda millî kimliğe, tarihe ve ortak değerler sistemine yöneltilmiş bir saldırı olarak konumlandırılması, anlatının ideolojik ve kültürel derinliğini artırmaktadır. Öte yandan, dizide istihbarat teşkilatı üyelerinin görevlerine atfedilen kutsallık, bireysel kimliklerin silinerek ulusal çıkarların ön plana çıkarıldığı bir anlatı stratejisini beraberinde getirmektedir. Bu strateji, millî iradenin temsilcisi olarak gösterilen karakterler aracılığıyla, topluma yöneltilen kahramanlık, adanmışlık ve fedakârlık temalarını vurgulamaktadır.

Teşkilat dizisinin farklı bölümleri üzerinden yapılan analiz, Türk televizyon yapımlarının millî kimlik, vatan sevgisi, kahramanlık ve devletin bekasının sürdürülebilirliğine yönelik değerleri yeniden üretme ve izleyiciye aktarma işlevini açık biçimde ortaya koymaktadır. Dizi, dramatik kurgu ve görsel-işitsel unsurlar aracılığıyla, sadece bir kurgu anlatısı sunmakla kalmayıp aynı zamanda kolektif hafızayı diri tutan, ulusal kimliğe dair sembollerini pekiştiren bir medya metni işlevi görmektedir. Türk devlet geleneği ve Türk töresine ait kültürel kodların da izleyiciye aktarıldığı dizi de tarihsel kaynaklardan da yararlandığı görülmektedir. Türk kültürünün, devlet geleneğinin ve milletin bölünmez bütünlüğünün vurgulandığı bölümlerdeki kültürel temsiller de Türk savunma sanayisi alanındaki gelişmeler de özellikle vurgulanmıştır. Bu anlamda yerli ve millî üretim araçları da dizi içerisinde ön planda yer almaktadır. "Bayrak Yere İnmez!" teması ile, semboller üzerinden inşa edilen kolektif kimlik duygusu pekiştirilmektedir. Özellikle Türk Bayrağı'nın anlatı boyunca stratejik kullanımı, millî sembollerin kültürel bellekteki yerini canlı tutmakta ve bu semboller üzerinden ulusal birlik ve bütünlüğün yeniden üretildiği bir anlatı inşa edilmektedir.

Anlatıda "biz" ve "öteki" ayrımının net bir şekilde çizilmesi, düşman imgelerinin açıkça kodlanması ve bu ayrımın görsel, mekânsal ve işitsel göstergelerle desteklenmesi, dizi metnini ideolojik bir araç haline getirmektedir. Millî İstihbarat Teşkilatı'nın yüceltilmesi, asker ve istihbarat personelinin kutsal bir görev bilinciyle hareket ettiği vurgusu, bireysel kimliklerin ulusal çıkarlar uğruna silinmesi gerektiği yönünde bir algı oluşturmaktadır. Yüzbaşı ve kurt figürü gibi tarihsel ve mitolojik öğeler, Türk mitolojisinin ve kültürel kodlarının anlatı içerisinde yeniden üretildiği semboller olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca mezarlık sahnesi, görsel hafızanın duygusal gücünü kullanarak şehitlik kavramını kutsal bir idealleştirme aracına dönüştürmektedir. Kahramanlık, şehadet, vatan sevgisi ve millî görev gibi kavramlar, yalnızca sözle değil, mekân, figür ve sembollerle bütünleştirilmiş çok katmanlı bir anlatım örgüsüyle izleyiciye aktarılmaktadır.

Literatürdeki ilgili araştırmalar incelendiğinde, bu çalışmanın bulgularıyla örtüşen şekilde, milliyetçi söylemlerin hem sembolik göstergeler hem de dilsel yapılar aracılığıyla açık ya da örtük biçimlerde inşa edilerek anlam katmanları arkasına gizlendiği görülmektedir. 'Devlet', 'milliyetçilik', 'kahramanlık' kavramları, incelenen dizide en yoğun biçimde işlenen temalar arasında yer almaktadır. Araştırma bulguları, dizide devletin varlığı ve bağımsızlığının karakterler tarafından en yüce değer olarak temsil edildiğini ortaya koymaktadır. 'Milliyetçilik', 'vatan sevgisi' ve 'kahramanlık' temalarının, izleyicide güçlü bir aidiyet hissi yaratacak şekilde sürekli yeniden üretildiği dikkat çekmektedir. Devletin birey üzerindeki koruyucu ve kapsayıcı rolü idealize edilerek, milliyetçi duyguların başat motivasyon kaynağı olarak konumlandırıldığı anlaşılmaktadır. Bu söylemler, izleyicinin devletin gücüne, sürekliliğine ve bağımsızlığına yönelik inancını pekiştiren ideolojik bir araç işlevi görmektedir (Arslan, 2025, s. 299).

Sonuç olarak, Teşkilat dizisi; kolektif kimlik inşasına yönelik söylemlerle örülmüş, millî ideolojinin medya aracılığıyla yeniden üretildiği güçlü bir temsil alanı sunmaktadır. Bu temsil biçimi, izleyici kitlesinin ulusal duygularını harekete geçirirken aynı zamanda tarihsel bilinç, kültürel miras ve aidiyet duygularının aktarılmasında etkili bir rol oynamaktadır. Türk kültürünün kadim devlet geleneğinin sürdürülmesi ve Türk Milleti'nin bağımsızlığının korunması adına ulus bilinci ile hareket eden Millî İstihbarat Teşkilatı'nın ulusal ve uluslararası alandaki faaliyetlerinin izleyiciye aktarılması millî kimliğin yüceltilmesine yönelik bir anlam yaratmaktadır. Bu anlamda, ortak hedefler doğrultusunda hareket eden millî bilincin ve bir ulusa ait olma duygusu da merkezi bir öneme sahiptir. Dolayısıyla dizi, yalnızca bir popüler kültür ürünü değil; aynı zamanda ideolojik formasyonların yeniden inşa edildiği bir kültürel üretim sahası olarak değerlendirilmelidir.

Bu çalışmanın ortaya koyduğu bulgular doğrultusunda, gelecekte yapılacak araştırmalarda, televizyon dizilerinin millî kimliğin yeniden inşasındaki rolünün farklı türler, yayın platformları ve izleyici demografileri üzerinden karşılaştırmalı olarak incelenmesi önerilmektedir. Özellikle dijital yayıncılık platformlarında (örneğin Netflix, BluTV gibi) üretilen diziler ile ulusal kanallarda yayınlanan yapımlar arasındaki ideolojik farklılıkların analiz edilmesi, medya söylemlerinin evrimi açısından önemli katkılar sunabilir. Ayrıca, sadece içerik çözümlemesine odaklanmakla kalmayıp, izleyici algısı ve alımlama süreçlerini merkeze alan nitel araştırmalarla desteklenmesi, televizyon dizilerinin kitleler üzerindeki psikolojik ve kültürel etkilerinin daha kapsamlı biçimde anlaşılmasına imkân tanıyacaktır. Bunun yanı sıra, dizilerde temsil edilen milliyetçilik biçimlerinin siyasal iktidar ilişkileriyle nasıl örtüştüğü ve bu temsillerin kamu diplomasisi aracı olarak nasıl kullanıldığı da disiplinlerarası yaklaşımlarla derinleştirilebilir. Bu bağlamda, kültürel çalışmalar, siyaset bilimi ve medya sosyolojisi ekseninde yapılacak yeni araştırmalar, popüler kültür ürünlerinin ulus-devlet söylemleriyle nasıl ilişkilendiğini daha geniş bir perspektiften ortaya koyacaktır.

Kaynaklar

- Altay, R., & Parim, A. (2023). Etnik Kimliğin Yeniden İnşasında Yerel Basının Rolü: "Nevruz-Newroz" Kutlamalarının Iğdır Basınına Yansıması. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (34), 165-185.
- Arslan, Ş. (2025). Türk Dış Politikası Bağlamında Televizyon Dizileri ve Kamu Diplomasisi: Teşkilat Örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(2), 279-304. <https://doi.org/10.18037/ausbd.1573720>
- Aslan, M. (2019). Sinemada milliyetçilik ve estetik: Türk sinemasındaki milliyetçi filmlerin analizi. İstanbul: Hiper Yayın.
- Aslan, Ö. (2024). İstihbarat Diplomasisi Bağlamında Teşkilat Dizisi Üzerine Hermeneutik Bir Analiz. (Ö. Alanka, Ed.). *İletişim ve Medya Araştırmaları* 3. (171-192). Efe Akademi Yayınları.
- Avcıoğlu, G. Ş. (2011). Yapısal Kimlikten Seçimlik Kimliğe; Kimliğin Medya Aracılığıyla Yeniden Üretimi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8 (2), 359-370.
- Aydın, İ. (2019). Televizyon dizilerinde milliyetçilik inşası. (Yayın No. 563767) [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Berger, P. L., & Luckmann, T. (1966). *The social construction of reality: A treatise in the sociology of knowledge*. Anchor Books.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2018). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (4th ed.). SAGE Publications.
- Damgacı, T. A. (2025). Türk Mitolojisinde Kurt Figürünün Anlam Evreni ve Çağdaş Türk Resim Sanatında Simgesel Yorumları. *Ideart Uluslararası Tasarım ve Sanat Dergisi*, 3 (1), 95-110.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2018). *The SAGE handbook of qualitative research* (5th ed.). SAGE Publications.
- Düzgün, Ş. (2019). Televizyon dizilerinde kahraman miti: Karadayı örneği. (Yayın No. 576721) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Ercansungur, D. O. & Çetin, E. (2023). Popüler Kültür ve Dijitalleşme: Yeni Medya Ekosisteminde Yakınsama ve Kitle Üzerine Sosyolojik Bir Analiz. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 12 (2), 565-584, <https://doi.org/10.15869/itobiad.1215377>.
- Erdoğan, İ. (1999). Popüler Kültür: Kültürel Alanda Egemenlik ve Mücadele. (N. Güngör, Der.). *Popüler Kültür ve İktidar*. (18-52) Vadi Yayınları.
- Gellner, E. (2008). *Uluslar ve Ulusçuluk*, İstanbul: Hil Yayınları.
- Gültekin, Z. (2006). Irak'dan önce: Kurtlar Vadisi dizisi. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 22(1), 9-36.
- Gürbüz, G., Akar, Z., & Bilecen, N. S. (2021). Medyada Milliyetçilik Bağlamında Militarist Söylem ve Erkeklik Temsili: Söz Dizisinin İncelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(4), 1105-1126. <https://doi.org/10.18037/>

ausbd.1039513

- Hall, S.(2017). Temsil Kültürel Temsiller ve Anlamlandırma Uygulamaları. Editör: Stuart Hall. Çeviren : İdil Dünder İstanbul : Pinhan Yayıncılık.
- Hatıplı, M. (2017). Postmodernizm, Tüketim, Popüler Kültür ve Medya. Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi, (1), 32-50.
- Işık, G. (2017). Vatanım Sensin Dizisi Ve Hafızalarda Canlanan Bayrak Olayı. Erciyes İletişim Dergisi, 5(2), 182-194. <https://doi.org/10.17680/erciyesakademia.316231>
- Karakoç, E. (2014). Medya Aracılığıyla Popüler Kültürün Aktarılmasında Toplumsal Değişkenlerin Rolü. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 3 (2), 245-269.
- Karlı, S. E., & Yazgan, A. M. (2025). Kültürel Diplomasi Bağlamında Türk Dizileri. Telakki Sosyal Bilimler Dergisi, 3(5), 232-262. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/telakkisbd/issue/90294/1544415>
- Küçük Durur, E. (2012). Milliyetçilik Söylemi ve Medya. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15(2), 35-50.
- Küreş, E. S. (2019). 2000 Yılı Sonrası Türkiye Sinemasında Ötekinin Temsili: “Çoğunluk, Tepenin Ardı, Bulutları Beklerken” Filmlerinin Analizi (Yayın No. 579230) [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Maraşlı, M. C. (2015). 15 Temmuz filmlerinde milliyetçiliğinin sunumu: “Cumhurbaşkanlığı 15 Temmuz Belgeseli” örneği. International Journal of Social Sciences and Education Research, 4(3), 514-529. <https://doi.org/10.24289/ijsser.428849>
- Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11(1), 323-343. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ogusbd/issue/10997/131612>
- Özervarlı, M. E. (2023). Kahramanlık İmgesinin Türk Sineması’ndaki İzleri. Asya Studies, 7(25), 141-154. <https://doi.org/10.31455/asya.1336684>
- Patton, M. Q. (2002). Qualitative research and evaluation methods (3rd ed.). SAGE Publications.
- Şahin, M., & Uğurlu, E. G. (2022). Türk Sinemasında Popüler Tarihi Filmlerde Milli Kimliğin Yeniden İnşası. Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi, 12(1), 64-95. <https://doi.org/10.53495/e-kiad.1094316>
- Savcı, T. & Sağyaşar, B. (Yönetici Yapımcı). (2021–devam ediyor). Teşkilat [TV dizisi]. Tims&B Productions.
- Schiller, H. (1993). Zihin Yönlendirenler. (Çev. Cevdet Cerit). Pınar Yayınları.
- Schwandt, T. A. (2007). The SAGE dictionary of qualitative inquiry (3rd ed.). SAGE Publications.
- Şen, A. F., & Yenigün Altın, Ş. (2018). Televizyon Dizilerinde Milliyetçi Söylemlerin Yeniden Üretimi: İsimsizler, Savaşçı Ve Söz Dizileri Örneği. Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Medya ve İletişim Araştırmaları Hakemli E-Dergisi(3), 113-140. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/egemiadergisi/issue/40151/451033>
- Smith, A. D. (2022). Milli Kimlik. İletişim Yayıncılık.
- Soysal, M. E. (2010). Tarihsel Süreçte Bayrak ve Sancaklarımız. Journal of Turkish

- Research Institute, 17(42), 209-239.
- Tapan, A. (2023). Milliyetçilik, Gündelik Hayat ve Popüler Kültür. Efe Akademi Yayınları.
- Tellan, D., & Tellan, T. (2003). Türkiye'deki Popüler Kültür Çalışmaları Üzerine Kısa Bir Değerlendirme. Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi Araştırma Dergisi, (3), 77-99.
- Tinas, K. (2024). Diriliş Ertuğrul Dizisindeki Milliyetçi Ögelere Konya'dan Bir Bakış. Konya Araştırmaları Dergisi, (1), 30-56. <https://journals.bilimalani.org/konyadergisi>
- TRT1 YouTube Kanalı. (1 Mart 2021). Teşkilat 1. Bölüm. <https://www.youtube.com/watch?v=LEDKaY9nkRs>, Erişim Tarihi 20.03.2025.
- TRT1 YouTube Kanalı. (2 Şubat 2025). Teşkilat 130. Bölüm. <https://www.youtube.com/watch?v=eOG26RSpFso>, Erişim Tarihi 30.03.2025.
- TRT1 YouTube Kanalı. (20 Ekim 2022). Teşkilat 51. Bölüm. <https://www.youtube.com/watch?v=IS1GnHuPRyM>, Erişim Tarihi 25.03.2025.
- TRT1 YouTube Kanalı. Teşkilat 100. Bölüm, Çanakkale geçilmez! (17 Mart 2024). Teşkilat 51. Bölüm. <https://www.youtube.com/watch?v=tMJbjlMda7I>, Erişim Tarihi 25.03.2025.
- TRT1 YouTube Kanalı. Teşkilat 49. Bölüm, Yürekleri Yetmedi Demek ki. (02 Ekim 2022). Teşkilat 51. Bölüm. https://www.youtube.com/watch?v=KFwb_7kKwx8, Erişim Tarihi 25.03.2025.
- TRT1 YouTube Kanalı. Teşkilat 72. Bölüm, Bayrağıma El Uzatmanın Elini Kırarım! (20 Nisan 2023). Teşkilat 51. Bölüm. <https://www.youtube.com/watch?v=5tC8yaeTTcU>, Erişim Tarihi 25.03.2025.
- TRT1 YouTube Kanalı. Teşkilat 81. Bölüm, Bayrak Bizim İçin Bağımsızlık Demektir! (30 Ekim 2023). Teşkilat 51. Bölüm. <https://www.youtube.com/watch?v=mAm7JmXsT6g>, Erişim Tarihi 25.03.2025.
- Turanlı, E. (2018). Küresel Ağlar Odağında Kültür, Kimlik ve Mekan Tartışmaları içinde S. Koç Akgül & B. Pazarbaşı, (Ed.). Ulus Kimliğinin Oluşumu ve Türk Ulusu Tasarımı: "Vatanım Sensin" Dizisi. ss.157-180. İstanbul: Hiperyayın.
- Van Dijk & Teun A. (2003). Ideology and Discourse A Multidisciplinary Introduction. Pompeu Fabra University.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, T. (2024). Milli Değerler ve Kültürel Ögeler Bağlamında Çizgi Dizilerin İncelenmesi: Akıncı. International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR), 11(114), 2503-2514. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14579694>